KWIECIEŃ 2020

JAK BEZPIECZNIE PROWADZIĆ LEKCJE ONLINE?

PORADNIK DLA NAUCZYCIELI I DYREKTORÓW

WAŻNY TEMAT:

ZDALNA EDUKACJA

JAK DOSTOSOWAĆ PRACĘ DO NOWYCH OKOLICZNOŚCI?

W PORADNIKU ZNAJDZIESZ:

➢ zasady, które warto ustalić z uczniami przed lekcją online;
➢ narzędzia online i zasady korzystania z nich tak, by zapewnić bezpieczeństwo;
➢ wskazówki, co zrobić w razie naruszenia zasad prowadzonej lekcji;
➢ prawa nauczycieli prowadzących lekcje online, dotyczące ochrony danych osobowych, wizerunku, dobrego imienia;
➢ wsparcie dla dyrektorów szkół przy organizowaniu systemu nauczania online

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

SPIS TREŚCI

I. Wstęp 3

II. Zasady bezpiecznego prowadzenia lekcji online 5
1. Wspólne zasady lekcji online 5
2. Bezpieczna platforma i narzędzia do prowadzenia lekcji online 8
3. Środki dostępne w przypadku naruszeń 10

III. Zorganizowanie lekcji online w szkole. Poradnik dla dyrektorów 13
1. Jak zbudować zrównoważony i bezpieczny model nauczania online? 13
2. Jak ustawić w szkole komunikację w kontekście nauczania online? 14

AUTORZY:

Maciej Broniarz, Uniwersytet Warszawski
Ewa Dziemidowicz, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
Oktawia Gorzeńska, lekcjewsieci.pl
Anna Grzelak, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Magdalena Kaszulanis, Związek Nauczycielstwa Polskiego
Iga Kazimierczyk, Fundacja Przestrzeń dla Edukacji
Barbara Krywoszejew, Stowarzyszenie Cyfrowy Dialog
Paweł Ostrowski, Związek Nauczycielstwa Polskiego
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krzysztof Stradomski, Związek Nauczycielstwa Polskiego
Alek Tarkowski, Fundacja Centrum Cyfrowe
Marta Wojtas, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

przy wsparciu Rzecznika Praw Obywatelskich

I WSTĘP

JAK BYŁO DOTYCHCZAS?

Jeszcze kilka tygodni temu realizowaliście codzienne zajęcia edukacyjne, spotykaliście się z uczniami i uczennicami na lekcjach w klasach. Realizowaliście zajęcia wykorzystując znane od lat, przetestowane metody. Do tej pracy uczyliście się przez kilka lat studiów, odbywając w międzyczasie praktyki w różnych placówkach edukacyjnych. Czasem w pracę włączaliście technologię informacyjno-komunikacyjną, czasem wykorzystywaliście TIK do kontaktu z uczniami i ich rodzicami.

ZMIANA SPOSOBU NAUCZANIA

Koronawirus całkowicie zmienił Wasz sposób pracy i komunikacji z uczniami. Z dnia na dzień musieliście ograniczyć się do kontaktu zapośredniczonego - przez internet, telefon, pocztę. Zostaliście zobligowani do realizacji podstawy programowej w warunkach kształcenia na odległość.

WYJĄTKOWA SYTUACJA

Do pracy zdalnej przeszliście z dnia na dzień. To wyjątkowa sytuacja, której nie byliście w stanie przewidzieć. To sytuacja, która stawia przed Wami nowe wymagania.

ROLA PORADNIKA

W tym krótkim poradniku chcemy bardzo mocno podkreślić: Nauczycielko, Nauczycielu - sytuacja, w której się znaleźliście jest obiektywnie bardzo trudna. Może być szczególnie trudna dla Ciebie. Możesz mieć obawy różnego rodzaju, możesz czuć się niepewnie, a nawet bezradnie. Masz też prawo do popełniania błędów w trakcie testowania nowych metod komunikacji z uczniami i nowych sposobów nauczania. Chcemy, by ten poradnik dał Ci praktyczne narzędzia, by jak najlepiej przeprowadzić lekcję z uczniami.

PAMIĘTAJ!

1. *Regulacje dotyczące funkcjonowania szkół w czasie pandemii nic nie mówią o zdalnych lekcjach tylko o kształceniu na odległość. To oznacza, że nauczyciel może, ale nie musi organizować lekcji online.*
2. *Można skorzystać z innych form nauczania np.: podcast, czyli plik dźwiękowy, który można pobrać na komórkę i odtworzyć w dowolnym miejscu; krótki film nagrany telefonem komórkowym; blog, na którym można udostępniać uczniom zadania i materiały na poszczególne dni.*
3. *Zamiast lekcji online można zaproponować wirtualne konsultacje, podczas których „na żywo" uczniowie będą zadawać pytania. Takie konsultacje online można zorganizować także na czacie.*

II. ZASADY BEZPIECZNEGO PROWADZENIA LEKCJI ONLINE

1. Ustal razem z uczniami zasady lekcji online.

2. Skorzystaj z Bezpiecznej platformy i narzędzi do prowadzenia lekcji.

3. W razie naruszeń – skorzystaj z dostępnych środków.

1. Wspólne zasady lekcji online

JAK WPROWADZIĆ WSPÓLNE ZASADY?

Niezależnie od tego, czy dopiero zaczynasz prowadzenie lekcji online, czy też prowadzisz je już od kilku tygodni ważne jest, żeby ustalić ramy tej sytuacji oraz zadbać o to, żeby znali je i rozumieli uczestnicy Twoich zajęć. Z jednej strony bardzo dobrze znasz swoich uczniów i często umiesz przewidzieć ich zachowanie, z drugiej strony - zarówno Ty jak i Twoi uczniowie znajdujecie się w zupełnie nowej, stresującej sytuacji, co może powodować różnorodne reakcje i nieprzewidywalne zachowania. Dlatego myśląc o zasadach, które potrzebujecie ustalić i których będziecie przestrzegać podczas spotkań online, weź pod uwagę to co już wiesz o swojej grupie i jej potrzebach, jak również to, że nie możesz tej sytuacji w pełni kontrolować i wiele rozwiązań będziesz potrzebował/a wypracowywać na bieżąco.

Zastanów się jak chcesz, żeby wyglądały Twoje lekcje online i na czym Ci najbardziej zależy. Zdalne nauczanie w czasach kryzysu nie jest kopią tego, co wydarzało się w klasie.

Odpowiedz sobie na kilka pytań:

1. co już wiem na temat mojej grupy (czy jest zintegrowana, czy dzieci mają stabilne domy, czy występuje przemoc rówieśnicza w klasie albo trudności w kontaktach społecznych pomiędzy uczniami, czy uczniowie mają trudności w koncentracji, czy uczniowie mają diagnozy etc.)
2. czego ja potrzebuję (np. żeby czuć się komfortowo podczas lekcji)
3. czego potrzebują moi uczniowie (np. przestrzeni na wyrażenie reakcji i lęku związanego z sytuacją, zróżnicowanych treści, zadań angażujących różne zmysły, wsparcia w kontaktach między sobą, skrócenia lekcji, częstszych przerw etc.)

** więcej o budowaniu relacji z uczniami w edukacji zdalnej znajdziesz w „Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19" pod redakcją prof. Jacka Pyżalskiego: zdalnie.edu-akcja.pl*

Porozmawiaj z uczniami i ustal z nimi zasady.

Warto powiedzieć uczniom, że sytuacja w której jesteśmy, jest dla nas wszystkich ciągle nowa. To bardzo ważne, żeby nauczyciel/ka i uczniowie ustalili wspólnie zasady, dzięki którym będą mogli czuć się w niej dobrze i bezpiecznie. Część zasad może zostać zaproponowana przez nauczyciela; część – przez uczniów. Ostateczna wersja wspólnych zasad może zostać wysłana rodzicom, żeby wiedzieli czym się kierujecie.

JAKIE WSPÓLNE ZASADY WARTO ROZWAŻYĆ Z UCZNIAMI?

Oto zestaw zasad, które możesz skopiować i przesłać uczniom i uczennicom, aby każdy/a miał czas zapoznać się z tym, co w prowadzeniu zajęć online jest najistotniejsze. Omówienie tych zasad może stanowić cel lekcji wychowawczych, prowadzonych w Twojej szkole.

Drogie Uczennice, Drodzy Uczniowie
Zapoznajcie się proszę z zasadami naszych zajęć online. Zostały przygotowane, aby ułatwić nam wspólną pracę. Dodajcie zasady, które są ważne dla Was.

- Przed każdymi zajęciami wyłączamy wszystko, co mamy na komputerze lub komórce. To, co dzieje się w tle może nas po prostu rozpraszać i przeszkadzać w uczestnictwie w zajęciach. Seriale, portale, gry - możemy się nimi zająć po lekcji online.
- Ekrany to teraz nasza klasa online – podobnie jak w szkole podczas lekcji, również tutaj NIE odzywamy się do siebie wulgarnie, nie wyśmiewamy innych, nie krytykujemy, nie obrażamy.
- Logujemy się zawsze swoim imieniem i nazwiskiem, nie podszywamy się pod nikogo innego, nie zmieniamy nicków w czasie lekcji. Dzięki temu będę wiedzieć, że Ty to Ty.
- Link i hasło do lekcji online jest indywidualne dla każdej klasy. Dla bezpieczeństwa wszystkich uczestników lekcji nie podajemy nikomu spoza klasy hasła dostępu do naszych zajęć.
- Lekcji nie wolno nagrywać, fotografować, robić print screenów i upubliczniać. Złamanie tej ważnej zasady wiąże się nie tylko wykluczeniem z lekcji, ale też z konsekwencjami prawnymi.
- Głos na zajęciach zabieramy po kolei. Jest to ustalone przez osobę, która prowadzi zajęcia lub przez Was - poprzez zgłoszenia się do odpowiedzi.
- Nie podnosimy na siebie głosu. Ani mówiąc przez komunikator, ani w trakcie aktywności na forach - NIE PISZ CAPS LOCKIEM.
- Widzicie coś, co Was niepokoi? Reagujcie i informujcie mnie o tym.
- Zajęcia online wymagają od nas wszystkich skupienia. Szanujmy swój czas i koncentrujmy się na tym, co dzieje się na zajęciach. Jeśli zajęcia będą zakłócane, mogę wyciszać klasę i dać dostęp do mikrofonu tylko wskazanym uczniom.

JAKIE SĄ KONSEKWENCJE NIE PRZESTRZEGANIA POWYŻSZYCH ZASAD?

Zachowanie naruszające normy współpracy w grupie przeszkadza innym uczniom. Ustal z uczniami, że jeśli nie będą przestrzegali wypracowanych zasad, to mogą zostać wyciszeni lub wykluczeni z zajęć. Jeśli ich zachowanie będzie naruszało normy współpracy, może zostać uznane za cyberprzemoc, a sprawca poniesie przewidziane prawem konsekwencje. Dobrze jest też przypomnieć uczniom, że w sytuacjach podszywania się pod kogoś odkrycie adresu IP i ustalenie sprawcy jest bardzo proste.

“

116 111

TELEFON ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

ZNA CO WARTO ZWRÓCIĆ UWAGĘ SZYKUJĄC LEKCJE ONLINE?

- Zasady można zilustrować emotikonami albo GIFami, albo zachęcić do tego uczniów.
- Dla wielu uczniów spotkanie online będzie jednym z nielicznych momentów, kiedy mają kontakt z rówieśnikami. Potrzeba bliskości, zabawy, żartów może okazać się bardzo duża – dlatego nauczyciel może zaproponować, żeby ostatnie kilka minut lekcji było czasem na wygłup czy podzielenie się śmiesznym memem.
- W dobie pandemii, dzieci spędzają więcej czasu online i w związku z tym narażone są na szkodliwe zjawiska w internecie. Zachowania takie jak wykluczanie innych, wyśmiewanie, podszywanie się pod kogoś, przerabianie zdjęć są przemocą rówieśniczą i grożą za nie konsekwencje prawne. Warto wskazać uczniom, że jeżeli są ofiarami takich zachowań albo świadkami – to bardzo ważne, żeby poinformowali o tym rodzica, nauczyciela/kę albo inną zaufaną osobę dorosłą. Być może nie będą potrafili porozmawiać z żadną z dorosłych osób w swoim otoczeniu. W takiej sytuacji mogą skorzystać ze wsparcia telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży 116 111. To bezpłatny numer, pod który można zadzwonić, albo napisać – informacje na stronie 116111.pl.
- Na skutek pandemii, dzieci doświadczające w domu krzywdzących zachowań, np. przemocy psychicznej, fizycznej czy seksualnej, straciły jedyną możliwość ich uniknięcia poprzez wyjście z domu. Warto stworzyć im możliwość indywidualnej rozmowy z nauczycielem/ką lub skierować do telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży – informacje na stronie 116111.pl.

2. Bezpieczna platforma i narzędzia do prowadzenia lekcji online

Z JAKIEJ PLATFORMY WARTO SKORZYSTAĆ?

Prowadzenie lekcji online oraz całą komunikację z uczniami najlepiej realizować poprzez jeden system. Większość uczelni w Polsce wykorzystuje Microsoft Office 365 i Google Gsuite for Education.
Systemy te są darmowe dla zastosowań w placówkach oświatowych. Warto unikać firm, które proponują rabaty na korzystanie z powyższych usług albo za opłatą obiecują przyśpieszyć proces weryfikacji szkoły. Wdrożenie systemu można przeprowadzić w jeden dzień. Jedynym warunkiem technicznym wymaganym do korzystania z systemów typu Office 365 lub Gsuite jest posiadanie przez szkołę domeny, najlepiej z rozszerzeniem .edu.pl. Koszt takiej domeny to około 100 zł rocznie. Jeżeli Wasza szkoła ma problem z konfiguracją i wdrożeniem powyższych usług, to wsparcie techniczne i pomoc otrzymacie na facebookowej grupie: IT dla edukacji lub skorzystajcie z wsparcia fundacji „Czwarty Sektor", pisząc na adres it@4sektor.pl

PRZY WDROŻENIU DANEGO SYSTEMU WARTO UWZGLĘDNIĆ:

- indywidualne konta dla każdego z nauczycieli - tak, żeby komunikację ze szkołą i wymiana służbowych danych nie odbywała się przez prywatne konta pocztowe;
- indywidualne konta dla każdego ucznia - pozwalające na dostęp do wewnętrznej poczty szkoły oraz do zajęć realizowanych online. Takie konta mogą mieć zablokowaną możliwość komunikacji z osobami poza organizacją, czyli nie będzie można wysyłać maili do osób spoza szkoły;
- grupy komunikacyjne dla każdej z klasy (np. 2018b - klasa "b", która rozpoczęła naukę w 2018 roku). Ułatwi to komunikację z całą klasą, w tym uprości dystrybucję informacji o zajęciach online. Dodatkowo pozwoli to na ograniczenie dostępu do zajęć online tylko do członków danej grupy.

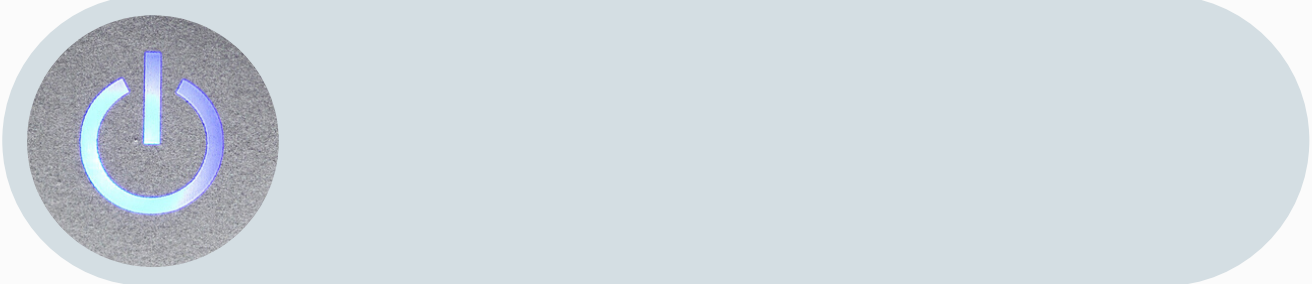

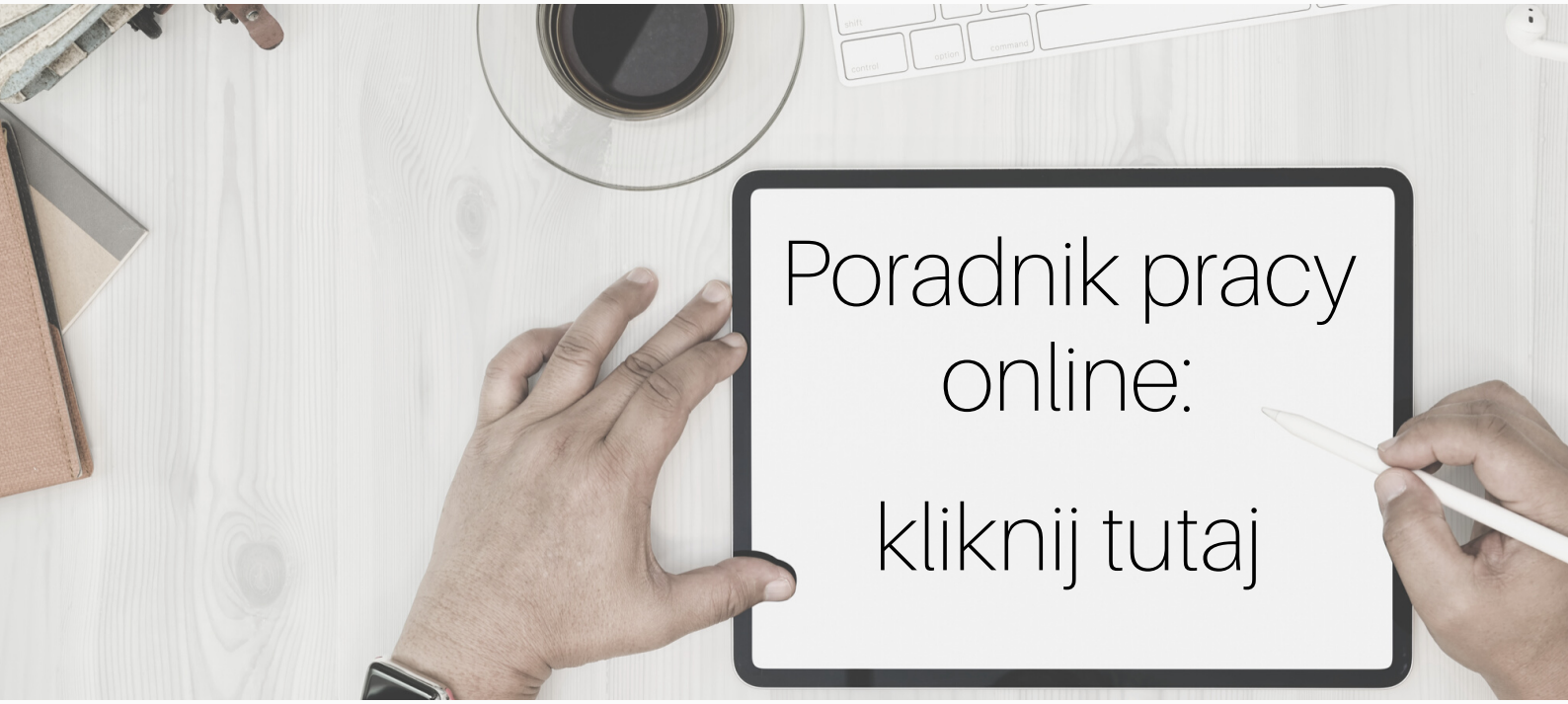

JAKIE NARZĘDZIA I ZASADY PROWADZENIA LEKCJI ZAPEWNIĄ BEZPIECZEŃSTWO?

PRZED LEKCJĄ ONLINE:

- Zaproszenia do konkretnych lekcji online wyślij wyłącznie do uczniów z danej klasy (tutaj przydatne będą wspomniane wyżej grupy);
- Tworząc lekcję wprowadź takie ustawienie, żeby mogły brać w niej udział tylko osoby zaproszone. Dzięki temu, nawet jeżeli uczeń przekaże link do lekcji osobie trzeciej, to nie będzie się ona mogła do niej podłączyć;
- Ustawiając lekcję pamiętaj, żeby jej właścicielem i prowadzącym był zawsze nauczyciel/ka i tylko on/ona miał/a prawo do wyciszania uczestników i prezentowania swojego ekranu. Pozwoli to uniknąć problemu uczniów przejmujących kontrolę nad lekcją;
- Uczniowie uczestniczący w lekcji powinni być podpisani imieniem i nazwiskiem. Ułatwi to komunikację, a ponadto pozbawi uczestników poczucia fałszywej anonimowości.

W TRAKCIE LEKCJI ONLINE:

- Unikaj korzystania z narzędzi, które nie pozwalają na jednoznaczną identyfikację ucznia oraz umożliwiają dostęp do lekcji osobom postronnym (popularne serwisy społecznościowe i komunikatory online);
- Nie publikuj linków do lekcji na stronie lub fanpage szkoły;
- Nie prowadź zajęć online z prywatnego konta emailowego lub na portalu społecznościowym;
- Nie podawaj osobom trzecim hasła do swojego konta;
- Postaraj się, żeby kamera pokazywała tylko to, co faktycznie chcesz pokazać. Dotyczy to także dzielenia ekranu z uczniami. Należy albo udostępniać tylko konkretną aplikację albo najlepiej prowadzić lekcje korzystając z osobnego konta na komputerze, gdzie nie masz prywatnych plików;
- Skorzystaj z pomocy dyżurnego. Wyznaczenie go ułatwi Ci kontakt z pozostałymi uczniami i stanowić będzie pomoc organizacyjną;
- Skorzystaj z wirtualnego tła - unikniesz komentarzy dotyczących Twojego otoczenia.

3. Środki dostępne w przypadku naruszeń

PRZEMOC RÓWIEŚNICZA LUB CYBERPRZEMOC WOBEC NAUCZYCIELA

W sytuacji edukacji zdalnej dobrze jest przypomnieć uczniom, że zasady, które obowiązują w szkole, są cały czas aktualne, przypomnieć im definicję przemocy rówieśniczej online, uzupełnioną o przykłady negatywnych zachowań, które mogą się pojawić w trakcie lekcji online oraz szkolne procedury. Każdy akt przemocy podczas zajęć zdalnych albo wynikający z zajęć zdalnych – przemoc na czacie, upublicznienie wizerunku, podszywanie się pod innych uczniów etc. wymagają zdecydowanej reakcji.
Czas edukacji zdalnej to również potencjalnie więcej przypadków cyberprzemocy wobec nauczycieli. Podobnie jak w przypadku przemocy rówieśniczej, sytuacje takie nie powinny pozostawać bez odzewu, w interwencje powinni być zaangażowani pedagog/psycholog szkolny oraz rodzice ucznia. Jeżeli sytuacja tego wymaga, należy także włączyć administratora platformy edukacyjnej, na której odbywają się zajęcia, w celu ustalenia sprawcy przemocy.
Szczegółowe procedury reagowania wobec ofiary, sprawcy i świadków cyberprzemocy: http://impact.fdds.pl/elearning/story_content/external_files/podrecznik_ost.pdf

Dostanie się na lekcję online osób spoza klasy

Jeśli na wirtualną lekcję dostanie się osoba spoza klasy, nauczyciel/ka powinien skorzystać z narzędzia wykluczenia nieproszonego gościa poprzez zablokowanie go.
Następnym razem pamiętaj by:

- unikać narzędzi, które nie pozwalają na jednoznaczną identyfikację ucznia oraz umożliwiają dostęp do lekcji osobom postronnym,
- wprowadzić takie ustawienie, żeby mogły brać w niej udział tylko osoby zaproszone. Dzięki temu nawet jeżeli uczeń przekaże link do lekcji osobie trzeciej, to nie będzie się ona mogła do niej podłączyć.

Każdy incydent tego typu powinien być zgłaszany dyrektorowi szkoły..

NAGRYWANIE LEKCJI I UDOSTĘPNIANIE ZDJĘĆ LUB NAGRAŃ OSOBOM TRZECIM, W TYM NA PLATFORMACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Niezależnie od przepisów nagrywanie spotkań online bez wiedzy i zgody ich uczestników jest naruszeniem norm społecznych. To tak, jakby nagrywać normalną lekcję ukrytym dyktafonem. Jeśli lekcja lub inne spotkanie online ma być nagrane, to wszyscy uczestnicy powinni być o tym poinformowani. Powinien też być jasno określony sposób dalszego wykorzystania nagrania.
Nauczyciel może takiej zgody lub jej braku udzielić w formie elektronicznej lub ustnej np. przed rozpoczęciem lekcji online poinformować uczniów, że nie wyraża zgody na rozpowszechnianie lekcji poza gronem uczniów danej klasy. Samo pozwolenie na nagranie lekcji przez uczniów nie oznacza zgody na jej upowszechnianie np. w internecie.
Więcej o prawie autorskim i prawie do wizerunku w zdalnej edukacji:
https://centrumcyfrowe.pl/faqprawne/?fbclid=IwAR053CqWLR6c5xyCsjs1buJVBjHTxqAHroE3l7TcFCEP_poRunx3HuAktS0

NARUSZENIE PRAWA DO WIZERUNKU

- Jeżeli uczniowie upubliczniają np. nagraną lekcję bez uprzedniej zgody nauczyciela/ki, to w tej sytuacji przysługuje mu/jej roszczenie z art. 78 ust. 1 ustawy - Prawo Autorskie. Oznacza to, że może żądać zaniechania tego rozpowszechniania, usunięcia nagrania np. z portalu społecznościowego. Nauczyciel/ka może też dochodzić odszkodowania, zadośćuczynienia lub przekazania środków pieniężnych na cele społeczne.
- Jeżeli nauczyciel/ka udzielił/a zgody na rozpowszechnianie to zgodnie z prawem autorskim może ją w każdym momencie odwołać (odwołanie to nie działała wstecz). W analogiczny sposób można cofnąć zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych, np. wizerunku.

PAMIĘTAJ!

Twój wizerunek i wizerunek każdej uczennicy i każdego ucznia jest dobrem osobistym w rozumieniu cywilnoprawnym. Wizerunek - czyli na przykład nagranie lub zdjęcia przedstawiające osobę - nie mogą być dalej udostępniane bez zgody tej osoby.

ZNIEWAŻANIE NAUCZYCIELA/KI PODCZAS LEKCJI

Zniewaga to zachowanie wyrażające pogardę dla innej osoby, np. w formie epitetu słownego, ale można ją też wyrazić pismem, wizerunkiem, obelżywym gestem, działaniem lub zaniechaniem także podczas lekcji zdalnych.

Podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych przysługuje Ci ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w art. 226 Kodeksu karnego: „Kto znieważa funkcjonariusza publicznego albo osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku".

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA OCHRONĘ DANYCH OSOBOWYCH

Przepisy wydane w czasie epidemii nie ograniczyły, ani nie wyłączyły przepisów o ochronie danych osobowych w odniesieniu do przetwarzania danych w procesie nauczania.

Za określenie warunków przetwarzania danych osobowych i ich zapewnienie odpowiada administrator danych (dyrektor) i nie może on na nikogo (w szczególności na nauczycieli) przerzucić tej odpowiedzialności. Pracownicy nie mogą ponosić negatywnych dla siebie skutków, gdy ze względu na brak możliwości spełnienia przez nich warunków bezpiecznego przetwarzania wystąpią zagrożenia lub incydenty ochrony danych osobowych, jeśli się do tego nie przyczynili.
Urząd Ochrony Danych Osobowych przygotował poradnik dla szkół „Dane osobowe bezpieczne podczas zdalnego nauczania", który jest dostępny na stronie: https://www.gov.pl/web/edukacja/zdalne-nauczanie-uodo

ZNIEWAGA

- W przypadku wystąpienia problemu z publikowanymi treściami np. obraźliwymi pisemnymi komentarzami lub publikacją patotreści należy niezwłocznie zrobić zrzuty (print screeny) ekranu pokazujące, kto publikuje te materiały oraz poinformować o tym dyrekcję szkoły.
- W przypadku znieważenia nauczyciela/ki przez ucznia, to dyrektor szkoły jest zobowiązany do występowania z urzędu w obronie nauczyciela/ki (musi powiadomić policję, a w przypadku ucznia nieletniego - sąd rodzinny lub policję).

WYBRANE REKOMENDACJE URZĘDU OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

- Dyrektor szkoły nie powinien zalecać nauczycielom używania przez nich prywatnych adresów poczty elektronicznej do kontaktu z uczniami lub ich rodzicami (opiekunami prawnymi). Rekomendowane jest, by nauczyciele do korespondencji e-mailowej z uczniami korzystali ze służbowych adresów e-mail.
- RODO nie zabrania wykorzystywania przez nauczyciela/kę prywatnego komputera, tabletu, czy telefonu do przetwarzania danych osobowych w związku ze zdalnym prowadzeniem zajęć. Urządzenia te muszą być jednak odpowiednio zabezpieczone, a nauczyciel/ka powinien postępować zgodnie z polityką lub inną procedurą wprowadzoną w tym zakresie w szkole.
- Na ogólnie dostępnych portalach lub stronach internetowych nauczyciel/ka może jedynie publikować materiały edukacyjne, natomiast nie może przetwarzać danych osobowych uczniów lub rodziców.

III. ZORGANIZOWANIE LEKCJI ONLINE W SZKOLE. PORADNIK DLA DYREKTORÓW

1. Jak zbudować zrównoważony i bezpieczny model nauczania online?

Zbudowanie zrównoważonego i bezpiecznego modelu nauczania online to prawdziwe wyzwanie dla dyrektora szkoły. Bywa ono trudne, gdyż wdrażanie odbywa w pośpiechu, bez wcześniejszego przygotowania kadry pedagogicznej w obszarze kompetencji cyfrowych, często brakuje też potrzebnego oprogramowania i sprzętu.
Dlatego warto pomyśleć o strategii, która powinna obejmować kilka ważnych aspektów:

- diagnoza sytuacji, czyli przyjrzenie się możliwościom pracy online przez uczniów i nauczycieli (dostępność sprzętu, warunki w domu),
- inwentaryzacja zasobów ludzkich, czyli wyłonienie z grona pedagogicznego liderów cyfrowych, którzy wesprą koleżanki i kolegów w tworzeniu nowego – wirtualnego warsztatu pracy, a także zdiagnozowanie potrzeb w zakresie podniesienia świadomości cyfrowej. Warto skorzystać z wiedzy i doświadczeń uczennic i uczniów, którzy są biegli w posługiwaniu się narzędziami internetowymi,
- powołanie zespołu nauczycieli ds. zdalnego nauczania, czyli stworzenie ciała doradczego dla dyrektora szkoły w obszarze edukacji zdalnej; w skład zespołu mogą wchodzić uczniowie,
- ustalenie zasad współpracy online z kadrą, czyli wypracowanie ram pracy w nowych warunkach – spotkań, sposobów dokumentowania pracy, monitorowania jej oraz pozyskiwania informacji zwrotnej,
- przeszkolenie grona w zależności od zdefiniowanych potrzeb, uwzględniając aspekty dotyczące bezpieczeństwa,
- wdrożenie systemowego rozwiązania dla szkoły – na przykład Office 365 lub Google GSuite, które zapewni największe bezpieczeństwo użytkowników,
- stworzenie szkolnej listy dobrych praktyk oraz bezpiecznych programów do wykorzystania w modelu edukacji online,
- włączenie rady rodziców i samorządu szkolnego do współpracy w wypracowaniu nowego modelu nauczania,
- pozyskiwanie informacji zwrotnej od uczniów i rodziców na bieżąco w celu ulepszania systemu.

Jeśli nie mamy możliwości wdrożenia systemowego rozwiązania do edukacji online, warto wspólnie z zespołem ds. edukacji zdalnej:

- przygotować listę rekomendacji programów i platform dla nauczycieli,
- zapewnić im potrzebne szkolenie oraz wsparcie indywidulane (dyżur koleżeński),
- stworzyć przestrzeń do pozyskiwania informacji zwrotnej od nauczycieli, rodziców i uczniów na temat ich doświadczeń w pracy online (dobrych praktyk i wyzwań), by wspólnie rozwiązywać problemy i ulepszać wdrażany model kształcenia.

2. Jak ustawić w szkole komunikację w kontekście nauczania online?

Dbałość o dobrą komunikację to rzecz kluczowa w całym procesie budowania modelu nauczania online. Dzięki niej można szybciej zdefiniować potrzeby społeczności szkolnej, wypracować i wdrożyć lepsze rozwiązania, a także pozyskać informację zwrotną. Dobra komunikacja pomoże zachować dotychczasowe relacje wewnątrz społeczności szkolnej.

Do dobrych praktyk można zaliczyć:

- spotkania online dyrektora szkoły z nauczycielami służące nie tylko przekazywaniu informacji, ale przede wszystkim budowaniu relacji, a tym samym definiowaniu potrzeb i udzielaniu wsparcia (warto, by takie spotkanie odbywało się przynajmniej raz w tygodniu),
- spotkania online zespołów nauczycieli (np. uczących w tej samej klasie), dzięki którym można zaplanować pracę w blokach interdyscyplinarnych, miniprojekty, a także zbalansowany rozkład pracy dla uczniów danego zespołu klasowego,
- spotkanie online wychowawcy klasy z zespołem uczniów służące budowaniu relacji, wsłuchaniu się w potrzeby, ustalaniu zasad pracy,
- dyżur online wychowawcy klasy w konkretnie ustalonym czasie dla swoich wychowanków,
- dyżur online psychologa i pedagoga dla uczniów, rodziców i nauczycieli (w zależności od możliwości szkoły),
- konsultacje cyfrowe (superwizja) dla nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia w zakresie pracy online,
- organizacja spotkań samorządu szkolnego i wysłuchanie zgłaszanych uwag,
- spotkania online dyrekcji szkoły z radą rodziców służące monitorowaniu nowego modelu pracy, pozyskiwaniu wsparcia i informacji zwrotnej.

PAMIĘTAJ!

Warto pamiętać także o tym, by informować uczniów i rodziców na bieżąco poprzez stronę szkoły lub e-dziennik o aktualnych sprawach. Ważne, by zachować w tym ład i umiar, nie przeciążać nadmiarem informacji i wiadomości.

Istotne, by wprowadzić zasady w tym zakresie, na przykład wysyłanie e-maili z zadaniami do godziny 16.00. Zadbanie o dobrą komunikację z pewnością wpłynie na większy komfort współpracy w nowych warunkach online.